

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Liber Sextus. Amor ungens ad extremam cum diabolo luctam. Sive de
Sacramento Extremæ Unctionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

LIBER SEXTUS.

AMOR UNGENS AD EXTREMAM CUM DIABOLO LUCTAM,

Sive

DE SACRAMENTO EXTREMÆ UNCTIONIS.

CAPUT I.

Extrema Unctio verum est nova legis Sacramentum à Christo institutum.

Quam suavis est Domine spiritus tuus ! quam fortis amor, quam constans, quam providus ! neque enim solum in ingressu & progressu, sed & in egressu vitæ, adversus insidias & tela inimicorum omnium, fidelibus tuis prospectum esse voluisti. Et quemadmodum ipsis auxilia maxima in Sacramentis aliis præparasti, quibus conservare se adversus inimicorum insidias, dum viverent, possent ; ita Extremæ Unctionis Sacramento finem vitæ, tamquam firmissimo quodam præsidio munivisti. Nam si adversarius noster diabolum occasiones per omnem vitam quarat & capet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit ; nullum tamen tempus est, quo vehementius omnes suæ veritatis nervos intendit, fortiorque & acrior impetu insurgit ad percellendos nos, & à divinæ misericordiæ fiducia deturbandos, quam cum impendere nobis peripicit vitæ exitum, extremumque pro eternitate certamen. Quis similis tui in fortibus Domine ? Quis in auxiliando similis tui ? Magnificus plane in dilectione, qui tot modis, tot Sacramentis nobis succurrit, & parvulis vitam, adultis robor, fortibus cibum, poenitentibus veniam, languentibus medicinam impendis, ut certantes defendas, victoresque perpetuâ beatificæ visionis coronâ tandem remuneres. Quis fidelium decesse sibi Deum causabitur, qui tam multiformi gratiâ à fontibus Salvatoris manante nos jugiter nutrit ? Per Baptismum quippe gratiam infundit ad novam vitam instituendam, eique nos conformandos, cujus filii facti sumus. Per Confirmationem, robor addit internum, ad fidem, etiam cum vitæ discrimine, alacriter proficiendam. Per Eucharistiam, internâ suavitatē, spiritus pinguedinē, spiritualique delectatione animum implet. Per Poenitentiam, spiritum computationis, peccati que horrorem inspirat. Gratia Extremæ Unctionis vim habet eximiam ad mitigandos infirmæ carnis dolores, ad languores animi spiritualibus lenimentis instaurandos, ad ultimos callidi tentatoris conatus superandos. Per sacram Ordinationem, gratiam confert singularem ad consequendam vitæ sanctimoniam, Ecclesiæ Ministris necessariam, sacræque functiones sanctæ & religiosæ peragendas. Denique per Matrimonij Sacramentum, gratiam tribuit, quâ & libido refrenetur, & proles piè educetur, & familia tranquillè instituatur. Absit proinde ut tot præsidij munitæ cedamus adversariis, abscondentibus laqueos pedibus nostris. Absit ut tantâ gratiarum varietate instructi, terrena sapientes, jejuni, aridi, languidi, assimillemur terræ desertæ, inviæ & inaquosæ, vel montibus illis maledictis, in quos neque ros, neque pluvia descendit. Absit ut tot talentis ditati, tamquam servi inutiles, proijci velimus in tenebras exteriores. Quin potius in via spiritus proficientes, Deo alacriter serviamus in justitiâ & sanctitate coram ipso, omnibus diebus nostris, ut tandem de manu inimicorum nostrorum liberati, cum Davide dicere valeamus : *Dominus, qui eripuit me de ore leonis, & unxit me unctiōne misericordiæ suæ, ipse me eripiet de manibus inimicorum meorum.*

Extrema Unctio Sacramentum est novæ legis, à quo infirmus, de vita periclitans, à Presbytero ungitur oleo ab Episcopo benedicto, sub præscripta verborum forma.

Esse novæ legis Sacramentum, à Christo institutum, fide certum est. Sic enim contra Lutheri & Calvini hæresim Tridentinum definiit sess. 14. c. 1. de Sacram. Extr. Unct. nonnō can. 1. 2. & 3. arque ex Scriptura, Traditione, & ratione probatur.

Ex Scriptura quidem : istud namque Sacramentum apud Marcum (c. 6.) est institutum (ait Trid. citato cap. 1.) per Jacobum autem Apostolum ac Domini fratrem, fidelibus commendatum, ac promulgatum. *Infirmatur inquit (c. 5.) quis ex vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo, in nomine Domini : & oratio fidei salvabit infirmum : & alleviabit eum Dominus : & si in peccatis sit, dimittentur ei.* Quibus verbis, ut ex Apostolica Traditione, per manus accepta, Ecclesiæ dedit, docet materiam, formam, proprium Ministrum, & effectum hujus salutaris Sacramenti.

De Traditione verò præterquam quod Tridentinum tectetur, hanc Ecclesiæ Catholica perpetuam fuisse doctrinam, veteres Patres, & Concilia, Authoresque Ecclesiastici contestantur, nominatim Origenes, Chrysostomus, Innocentius I. Augustinus, Cyrillus Alexandrinus, Gregorius Magnus, S. Eligius, V. Beda, pluresque alii Patres apud Natalem Alexandrum Theol. Dogmat. to. 5. l. 2. c. 1. a. 1. Ubi etiam profert Concilia Cabilonense anni 812. Aquisgranense anni 836. Moguntinum 847. Wormatiense anni 968. &c.

Tandem ratione idipsum probatur, quia Extremæ Unctioni nihil deest eorum quæ sunt de ratione Sacramenti. Non materia, non forma, non effectus, non Christi institutio. Est igitur gratiæ invisibilis visibile signum, ad sanctificationem nostram stabili lege divinius institutum. Proinde est Sacramentum.

Istud verò Sacramentum à Christo institutum esse, constat, tum ex Tridentino citato can. 1. tum ex eo quod Sacramenta novæ legis ad fundamentum legis pertinent (ait S. Thomas Supplem. q. 24. a. 3.) & idē ad Legislatorem pertinet eorum institutio. An autem Christus illud instituerit per se immediate, an per Apostolos, ex mandato per se nomine Christi ? controversatur. Posterius affirmant Magister Sententiarum, S. Bonaventura, Hugo Victorinus, &c. Prius S. Thomas & alii. Cum nihil circa istas Catholicorum opiniones determinaverit Tridentinum (telle Tappero, qui Tridentino interfuit) sed solum contra Lutherum & Calvinum definiit, Extremam Unctionem esse verum novæ legis Sacramentum à Christo institutum ; idque verifacetur in utraque ex dua-

bus opinionibus relatis (ut ostendimus l. 1.) hac in re abundet quisque sensu suo.

CAPUT II.

Materia & forma hujus Sacramenti.

- 7 **M**ateria remotam Jacobus Apostolus designavit, cum dixit: *ungentes eum oleo*, utique olivarum, uti Florentinum declaravit. Quia nempe solum istud oleum, olei nomine propriissime venit, & non nisi per similitudinem aliis liquoribus olei nomen tribuitur, soloque isto oleo homines uti solent ad eos fines, per quos significatur proprii effectus hujus Sacramenti; alio vero non nisi ipsius defectu. Apertissime proinde hæc materia significat illud, quod *virtute hujus Sacramenti interius in anima efficitur* (ait Catechismus Romanus) *nam ut oleum ad mitigandos corporis cruciatus magnoperè proficit; ita Sacramenti virtus anime tristitiam ac dolorem minuit. Oleum præterea sanitatem restituit, hilaritatem offert, & lumini tanquam pabulum præbet: tum verò ad recreandas defatigati corporis vires maxime accommodatum est. Quæ omnia quid in aegroto, divina virtute, per hujus Sacramenti administrationem efficiatur, declarat.*
- 8 Oleum istud ab Episcopo benedictum esse debere in Ecclesia Latina, habemus ex Florentino & Tridentino, docentque Innocentius I. epist. ad Decentium, S. Gregorius in Sacramentario, V. Beda in epist. S. Jacobi, & Capitularia Caroli Magni lib. 6. c. 76. Id tamen non est de necessitate Sacramenti (quidquid dixerit Merbellius cum non nullis aliis) cum hoc Sacramentum valide & licite apud Græcos conferatur oleo ab Episcopo non benedicto, uti constat ex pforum Euchologis, eumque ritum Clemens VIII. approbaverit in Instructione super aliquibus Ritibus Græcorum. In necessitate etiam non n. g. unus, quin oleum non consecratum, consecratio possit oleo admisceri (cum scilicet consecratum deficit) sic enim habetur in cap. *quod in dubiis* extra. de consecrat. Eccles. Summus denique Pontifex concedere potest, ut oleum infirmorum à simplici Presbytero benedicatur. Cum enim id passim fiat in Ecclesia Orientali, non est cur S. Pontifex id concedere non possit in Ecclesia Occidentali.
- 9 Si per errorem aliud oleum, quam quod infirmorum est, ad aegrotum unguendum Sacerdos adhiberit, v. g. Chrysmatis, vel Catechumenorum, vel oleo ab Episcopo non benedicto unxerit (propter opinionem Merbellii supra relata) erratum emendet, unctionemque & formam repetat, uti statuitur in Concilio Mediolanensi V. traditque S. Carolus in Inst. uct. de Sacram. Extrem. Uct.
- 10 **M**ateria hujus Sacramenti proximam, scilicet unctionem, Jacobus Apostolus pariter designavit, dicens: *ungentes*. Tot porò unctiones fieri debent, quot in Ritualibus præscribuntur, maxime in organo quinque sensuum (cum id fieri potest) nullaque tunc prætermitti potest absque gravi peccato; tamen unica sufficit ad substantiam Sacramenti; eò quod unica fiat id quod per Jacobum Christus fieri voluit, *ungentes eum oleo*. Unde nec Græci unguunt organa quinque sensuum, sed frontem, genas, mentum & manus, ut testis est Simeon Thessalonicensis lib. de Sacram. Nunc autem præterea unguunt pectus & pedes, ut Arcudius testatur. Temporibus Apostolorum (prout Authores graves referunt) major corporis pars ungi consueverat.
- 11 **Q**uinque verò corporis partes hodie præcipue ungi debent (ait Rituale Romanum) *quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit, nempe oculi, aures, nares, os, & manus. Attamen pedes etiam & renes unguendi sunt. Sed renes unctio*

in mulieribus, honestatis gratia, semper omitatur, atque etiam in viris, quando infirmus commodè moveri non potest. Sed sive in mulieribus, sive in viris, alia corporis pars pro renibus ungi non debet. Pastorale tamen Mechliniense (sicut & Leodiense) loco renum, pectus ungi statuit. In feminis tamen non nisi summum pectus, sive immum guttur ungitur. Manus in Presbyteris exterius, in aliis interius unguuntur. Pedes in omnibus exterius, seu superne, tanquam in parte decentiore, ne oleum sub pedibus calcari videatur.

In morbis contagiosis, pestique grassante, ut in periculum vitetur, sufficit ungi sensus organum, magis ad unctionem expositum, aut detectum, dicendo: *per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulget tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum & pressum.* Tuncque preces, quæ præmittendæ & subjungendæ forent, poterunt in Ecclesia coram Venerabili Sacramento devotè legi, prout habetur in Pastoralis Mechliniensis, anno 1588. per Facultatem Lovaniensem approbato, can. 9. de Extr. Uct. Quando verò mors urgeat, fiat quod potest; si tamen tempus permittat, saltem unguantur celeriter quinque sensuum organa in capite, dicendo semel: *per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulget tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, &c. Ita Manuale Cameracense, addens, quòd si tantum sit contagii, vel mortis periculum, ut necconsecrata partes ungi, nec illa forma pronuntiare possit, unguatur organum sensus magis ad unctionem expositum, dicendo: *per istam sanctam, &c. quidquid deliquisti per quinque sensus tuos.* Et rursus, in rabidis unguatur pars ori vicina (simile observari debet in mutilatis, in quibus unguenda partes viciniores organo sensuum), prout S. Carolus docet in Instruct. de Extrem. Uct. *ne saliva, quæ insciendi vim habet, tangatur. In pestiferis insciens virgâ ublongâ, oleo intinctâ, quæ deinde comburatur, aut servanda purgetur.* Quibus etiam S. Eucharistiam mediâ cannulâ, vel spatulâ argentâ, aut aliâ, ad vitandum periculum, ministrari aliqui permittunt.*

Porò in unguendis oculis, aliique membris, quæ in homine gemina sunt; incipit utrumque membrum, v. g. utrumque oculum sub un. caverborum formula, sub duplici tamen cruce ungeri, incipiendo à dextro, uti S. Carolus & Ritualia præscribunt. Caveat proinde tunc Sacerdos prius formam absolvere, quam utrumque hujusmodi membrum perunctum sit. Quòd si, dum ungitur, infirmus decedat, Presbyter ultra non procedat, & loco aliarum orationum, animæ commendationes legat. Quòd si dubites, an vivat adhuc, prosequatur unctionem sub conditione, si vivis, per istam, &c. Sic passim Ritualia.

Forma denique hujus Sacramenti, est ista: *per istam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulget tibi Dominus quidquid deliquisti per visum.* Et similiter in aliis. Ita Florentinum & Tridentinum. Quæ forma deprecativa fundatur in verbis Jacobi: *orient super eum.* Ex quibus licet cognoscere formam precationis modo præferendam esse. Verba tamen indicativa esse posse, autoritate & ratione probari potest, ut videre est apud Morinum lib. 8. de penit. c. 16. n. 13. & 14.

CAPUT III.

Minister hujus Sacramenti.

Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, uti declaravit Tridentinum. Et quidem solus, uti Tridentin. definit can. 4. & Jacobus declaravit, dicendo: *indigne Presbyteros.* Quo nomine ea loca non atate seniores, aut primores in populo intelliguntur.

di veniant, sed aut Episcopi, aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinati per impositionem manuum Presbyterii. Tridentinum c. 3. & can. 4.

- 16 Cuiuslibet tamen Sacerdoti Sacramentum hoc administrare non licet, sed soli proprio Pastori, live Episcopo, vel Parocho, vel cui illi commiserint. Ita Concilium Mediolanense V. Deficiente tamen Parocho, & quovis ab ipso, vel ab Episcopo ad id delegato, quilibet Sacerdos, etiam Regularis, illud licitè administrat. Quòd si extra hunc casum Regularis faculari infirmo administrat, lethaler peccat, atque in excommunicationem incidit. Clement. I. de privilegiis, & Clement. ad idem, de sepulchris.
- 17 Si quando acciderit, Parochum, vel ab eo delegatum, unguendo deficere, nec posse perficere, alius Sacerdos, si adfit, vel certè statim evocatus, partes nondum unctas ritè ungat; unctas verò denuò non ungat. Ita S. Carolus in Instructione citata.
- 18 Tenetur verò Parochus ex iustitia subito petenti ministrare, etiam peste infecto. Ita Rituale Romanum §. 23. Quia ad hoc tenetur ex officio Parochi, & ad hoc Parochialia iura recipit. Et quamvis hoc Sacramentum non sit absolutè necessitatis, est tamen præcepti, & maxime utilitatis, agiturque de momento unde pendet æternitas. In quo nihil negligendum. Si tamen Parochus sit toti populo sic necessarius, ut ejus mors, aut infectio, futura sit magna populi desolatio, & jactura. . . sufficiens, si Sacramenta magis necessaria ministrare, inquit Manuale Cameracense. Verùm hic casus ad hoc hodie rarus est, ut plerumque rationabilis non esset sub hoc prætextu exculatio. Saltem suo circa hoc Parochus iudicio stare non deberet, sed Episcopi. Ne sub vano prætextu omittat officium boni Pastoris, qui debet animam suam ponere pro ovibus suis, meminitque Augustiniana sententia tr. 123. in Joan. Christi amor, in eo qui pascis oves ejus, in tantum debet crescere ardorem, ut vincat etiam mortis naturalem timorem. Confer ea quæ dixi lib. 1. c. . .

CAPUT IV.

Subiectum hujus Sacramenti.

- 19 Sacramentum hoc in Ecclesia Latina administrandum est solis ægrotantibus, de quorum morte timetur. Non autem peccatoribus sanis, & bene valentibus (prout in Ecclesia Græca, permittente Latinâ, administrari constat, partim ex ipsorum Euchologio, partim ex variis Authoribus, Græcis & Latinis, qui de Græcorum Ritibus scripserunt) id enim conformius est Jacobo Apostolo : *infirmatur quis ex vobis, &c.* Atque ita Eugenius IV. præscripsit in Decretis suis, his verbis : *hoc Sacramentum non nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari debet.* Ita etiam Tridentinum sess. 14. de Extrem. Uct. c. 13. esse hanc unctiorem infirmis adhibendam, illis præsertim qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vite constituti videantur. Unde & Sacramentum exentium nuncupatur. Non est tamen necesse expectare ultimum vitæ periculum, sed sufficit quòd infirmus, Medicorum iudicio, periculosa ægritudine laboret. Imò expedit illud administrari eo tempore, cum adhuc integra mens & ratio viget, tum ut, ad uberiorem Sacramenti gratiam recipendam, ipsi etiam infirmi suam fidem, ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro linuntur oleo (inquit Rituale Roman.) Tum ut effectus hujus Sacramenti secundarius, sanitas videlicet corporis, per illud sine miraculo expectari queat : ad quod convenit, quòd adhuc spes aliqua vitæ superfit. Vix enim sine miraculo expectari potest, dum ad statum desperatum æ-

Tom III.

ger adductus est. Cùm tamen hunc effectum Sacramentum non operetur per modum miraculi, sed virtute ordinariæ supernaturali, causas naturales adjuvante.

Et idè redarguenda est praxis plurimorum, expectantium vel ultimum vitæ halitum. Sicut & stulta opinio, quâ falsò persuasum habent nonnulli, iis ex hac vita necessariò migrandum esse, qui uncti fuerint : vel quâ sibi imaginantur, nullam in uncto superesse potestatem testamentum condendi, vel mutandi. Horum quippe & similibus persuasionibus inimicus humani generis deterrere conatur ab hoc Sacramento suscipiendo, in tempore opportuno, ad impediendum fructus illius.

Debet autem hoc Sacramentum solis iis infirmis conferri, qui usum rationis adepti fuerint. Non autem pueris, necdum rationis usum affectis, nec ab ortu amentibus, qui lucida nunquam habuerunt intervalla. Utpote quibus non congruit forma ipsius : *indulgeat tibi Dominus, &c.* ; cum non peccaverint post baptismum. Debet tamen conferri senibus, qui scio confecti in diem putantur morituri, licet nullâ aliâ infirmitate laborent, quàm extremâ senectute : utpote quæ periculosus ipsa morbus est. Ita Concilium Mediol. IV. & S. Carolus in suis Instructionibus. Imò Synodus Aqueusis anni 1585. jubet illud administrari senio confectis, etiam leviter laborantibus.

Addit Rituale Romanum §. 13. illud administrandum feminis in partu deficientibus (non sic in partu laborantibus, ut in mortis periculo constitutæ non sint) *rabidis, peste infectis, lethaler vulneratis, ex hæusto veneno periclitantibus, etiam dum adhuc robusti sunt, si postea suscipienda unctiõnis opportunitatem non sint habituri.*

Nemini autem, qui graviore morbo affectus non est, Sacramentum Uctionis dare licet (ait Manuale Mechliniense cum Catechismo Rom.) quamvis periculum mortis adeat, vel quia periculosam navigationem parat, vel quia prælium initurus sit, à quo certa mors illi impendat, vel etiam si, capitis damnatus, ad supplicium rapetur. Neque enim illis congruit quod Jacobus ait : *infirmatur quis ex vobis, &c.*

Pueri autem post usum rationis periculose ægrotantes, licet sint solùm octo aut novem annorum, quamvis nunquam communicaverint, si tamen fuerint peccati & confessionis capaces, ungenti sunt, ita tamen, ut si eos mori contingat, non sint eorum parentes urgenti ad exequias more adultorum, inquit Manuale Mechliniense. Imò si tales ad Viaticum disponi queant, etiam si nunquam antea communicaverint, nec sani adhuc communicaturi forent, per modum Viatici communicandi sunt, juxta illud, *nisi manducaveritis carnem meam, &c.*

Denique amentes & furiosi, qui rationis usum habuerunt, si tunc piam animi significationem dederunt, aut hoc Sacramentum petierunt, licet postea in furorē aut insaniam incidant, ungenti sunt. Impotentibus vero, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, & excommunicatis, & nondum baptizatis penitus denegatur (ait Rituale Roman.) Cameracense verò iis addit eos qui rationem amiserunt in statu evidenter malo, ut si inter peccandum subito sensibus priventur, antequam moraliter loquendo possint verè ad Deum converti, aut antea vixerint in manifesto peccato mortali, ut publicus usurarius, publica meretrix, neque signa verè ad Deum conversionis ostenderint.

Porò infirmus periculose decumbens in una infirmitate, semel tantum unguendus est (ait Manuale Mechliniense) quando scilicet idem morbus stat, & periculum perseverat. Si tamen post unctiõnem convalescit, vel periculum evaserit, quo-

L III

ties postea in idem vita discrimen incidit, toties hujus Sacramenti subsidio iuvandus erit. Ita Manuale Cameracense his verbis: *steranda erit unctio, quous postea simile periculum redierit, dummodo prudenti iudicio diversi status morbi, diversaque pericula consulantur; dummodo (inquam) talis mutatio intercesserit, ut æger non solum melius se habere (prout manē se habere solet, comparatione ad vesperum) sed & dici poterit periculum evasisse. Ita etiam ferè habent Synodus Lingonensis anni 1404. Senonensis anni 1524. Carnotensis anni 1526. S. Thomas in 4. dist. 23. q. 2. 4. q. 2. S. Carolus in Instruet.*

27. Ratio verd cur Unctio, in eodem morbo & morbi statu, minùs repeti possit quam sacra Communio, est quia sacra Communio est panis quotidianus, quo anima quotidie indiget: sacra verd Unctio est Sacramentum executivum; tunc solum proinde repetendum, cum de novo quis est in periculo exundi.

CAPUT V.

Quadruplex effectus hujus Sacramenti.

28. Quatuor Extremæ Unctionis effectus Tridentinum sess. 14. de Extrem. Unct. c. 2. enarrat dicens: *delicta, siquæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleviat & confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando: quæ infirmus sublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo insidians, faciliùs resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi salutis animæ expedit, consequitur.*
29. Primus itaque effectus est peccatorum remissio, siquæ sint expianda, juxta illud Jacobi: *si in peccatis sit, remittentur ei.* Etiam quoad culpam, etiam mortalem nondum condonatam, si fortè per inadvertentiam Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramentum infructuosè susceptum fuerit.
30. Secundus est absterio reliquiarum peccati, quæ sunt animi torpor, debilitas, ineptitudo ad exercendos actus supernaturales, angor, & timor, & confirmatio, quibus imminente morte ægrotantes invaduntur, ex eo quodd proxime de mundo decessuri, adituri sunt tremendo Judici. Quas peccatorum reliquias hujus Sacramenti virtus abstergit, exhilarando ægrotos, & magnam in ipsis divinæ misericordiæ fiduciam excitando.
31. Tertius effectus est alleviatio animi, siue robur ad morbi incommoda levius ferenda, faciliùsque resistendum tentationibus diaboli, calcaneo insidians.
32. Quartus est corporis sanitas, si ad salutem animæ expediat. Ita S. Jacobus: *oratio fidei salvabit infirmum.* Cujus rationem S. Thomas ubi supra q. 1. a. 2. q. 2. optimam reddit, quod *Extrema Unctio non facit corporalem sanationem ex proprietate naturali materia, sed ex virtute divina, quæ operatur rationaliter. Et quia ratio operans nunquam inducit secundarium effectum, nisi secundum quod expedit ad principalem: ideo ex hoc Sacramento non sequitur corporalis sanatio semper, sed quantum expedit ad spiritualem sanationem. Et tunc semper eam inducit, dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis, v. g. infirmitas fidei. Ut enim Catechismus Romanus observat, si ægroti hoc tempore eam corporis sanitatem minùs conequuntur, id quidem non Sacramenti virtute, sed ob eam causam evenire credendum est, quod eorum magna pars, vel qui sacro oleo unguuntur, vel à quibus administratur, infirmoerem fidem habet. Testatur enim S. Mattheus c. 13. Dominum apud suos multas virtutes non fecisse, propter incredulitatem eorum.*

CAPUT VI.

Enumerati effectus tales ac tanti sunt, ut ex iis merito inferatur, lethalis peccati reos esse, qui, à Pastore moniti, negligunt Sacramentum istud suscipere. Reos item Pastores, qui, rogati, negligunt oibus suis illud administrare. Ad quæ sub mortali tenentur, etiam cum vita suæ periculo.

Posterior pars constat ex dictis n. 18. Prior pars probatur (contra Estium & varios Recentiores) 1.º quia suscipienda Extremæ Unctionis divinum extat præceptum, istis Jacobi verbis significatum: *inducat Presbyteros, &c.* Neque enim verba ista merum significant consilium, sed præceptum, uti post Rupertum, in vita Herberii, Concilium Colonienſe anni 1538. p. 7. c. 50. declarat his verbis: *sacra Unctio impendatur cum expositione mandati Apostolici, id est divini ab Apostolo promulgati. Sicut & Concilium Senonense anni 1528. Decret. 10. ne hic nosſet unguendi infirmos ritus, Christi præceptum, non tamen Sacramentum esse videretur: si quis infirmatur, &c.* Quibus verbis declaratur, ritum unguendi infirmos, & Christi præceptum, & Sacramentum esse. Idem declarat Tridentinum c. 3. cum dicit, audiendos non esse, qui contra apertam & dilucidam Apostoli Jacobi sententiam, hanc Unctionem, vel signum esse humanum, vel ritum esse à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissum gratiæ habentem.

2.º quia fieri potest quod infirmus, post absolutionem & communionem, aliquod peccatum mortale commiserit, cujus tamen conscientiam non habeat, ut illud confiteatur. Fieri etiam potest, ut Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum, in malo statu nescius susceperit; quod proinde per Extremam Unctionem, tamquam remedium ordinarium, ex secundaria intentione à Christo institutum, delendum sit. Deinde quiquid de eo sit, tanta est humana infirmitas in extremo tempore, dum accusante hominem conscientia, ob scelera in memoriam recuntia, mortis & terribilis iudicii imminentiæ terror & horror ipsam invadit, & inter morbi angustias, extremæque diaboli insidias, animus ipſius adeo tanget, ut nisi juvetur per ingentia illa bona & auxilia, quæ per hoc Sacramentum conferuntur, periculum sit, ne deficiat & succumbat. Ne enim deficeret, hoc Sacramentum, velut remedium, Christi amor influit. Igitur tantum remedium negligere, imò eoque ex hac vita voluntariè migrare, est salutem suam periculo magno exponere. Quod profectò non leve est, sed grave peccatum. Penulosum quippe esse sine hoc Sacramento emigrare, Synodus Andegavensis anni 1293. declaravit, dicens: *quod Sancti dicunt, quæ sine hoc Sacramento periculosum est ex hac vita migrare.* Synodalia etiam Statuta Remensis Ecclesiæ (apud Natalem Alexandrum to 5. Theol. Dogmat. l. 2. de Extr. Unct. reg. 20.) dicunt, quod necessarium est ad salutem istud Sacramentum, si possit haberi.

3.º ex dictis libro 3. mortale est Sacramenti Confirmationis susceptionem negligere. Ergo & negligere susceptionem Sacramenti Extremæ Unctionis.

4.º teste Martino V. in Bulla edita in Conc. Constant. susceptio hujus Sacramenti contempta non potest absque mortali peccato. Illud verd datà opportunitate negligere, vel est virtualis quidem contemptus, vel parem aut ferè parem contemptu malitiam habet. Certè in foro exte-

riori illud contemnere præsumuntur, qui sine causa præcipientur. Et licet dicant quod non faciunt ex contemptu; debet tamen dubitari, ne malignus spiritus, eos extrahens, in extremo decipiat, ait Synodus Lingonenfis anni 1404. Synodus quoque Senonensis anni 1514. Sacramentum hoc contemni dicitur (inquit) quando Episcopus est præfens, paratus dare, & persona hoc sciens negligit, aut despicit recipere.

37 Merito prouide S. Carolus in Concil. Mediol. V. p. 2. tit. de iis quæ pertinent ad Sacr. Extr. Unct. Caveat (inquit) Parochus, ne in eo Sacramento ministrando negligentiam, ullamvè morie culpam contrahat. Alioquin si ad illius administrationem accersitus, ire neglexerit, cum rationem Deo reddet, tunc poenâ ab Episcopo graviter plectatur. Ipsum namque lethalius peccare, Ritualia Remense, Coloniense, Trevirense, Leodiense, perspicue declarant. Quod ne committat, laudatum Concilium Mediolan. ipsi in memoriam revocat exemplum sanctissimi Episcopi Malabie, qui tam vehementi animi dolore ex eo effectus est, quod culpâ suâ mulier quædam Sacramenti huius gratiâ fraudata decesserit, ut totam noctem orando, gemitendo, lacrymando consumpserit, lacrymarumque... imbræ pro oleo sancto... mortuam perfuderit. Manè autem exaudivit Dominus Sanctum suum, ita ut illa è morte excitata... Sacramentum hoc ab eo acceptum, ac deinceps à morbo convalescerit. Merito etiam Concilium Burdigalense anni 1583. Paro-

chis præcipit, ut omnes curæ suæ creditos frequenter moneant, ne sint hæc in re lentiores, aut negligentiores, cum inter eos aliquis periculose laborare videbitur. &c.

Ex dictis omnino perspicuum est, prorsus improbandam esse nonnullorum opinionem, quæ dicit, nullum de hoc Sacramento suscipiendo præceptum extare (cujus oppositum constat ex laudatis Tridentini verbis) & ne venialiter quidem peccare eos, qui susceptionem illius voluntariè omittunt. Legant ipsi Manuale Parochorum, editum à R. P. Carolo Mustardo, viro certè gravi, acrilique iudicii, alieno à fabulis, perquam studiose solida veritatis. Ibi velut credibilissimum refert exemplum (antè relatum à R. P. Nicolao de Nisa Ordin. Minor. in Gemma Prædicantium) cuiusdam utique viri, magni aliàs meriti, qui interrogatus an vellet ungi, respondit, errore humano seductus: nolite, obsecro: quia omnes, qui unguuntur, moriuntur. Atque hoc dicto obit. Cum verò lineamentibus obvolvitur, aperuit oculos, & dixit: quia Extrema Unctionis Sacramentum abhorruerit, centum annis in Purgatorio, iusto Dei iudicio, torquebor. Si unctus fuisset, de agitudine convalescerem; sacra enim Unctio non est acceleratio mortis, sed dilatio. Atque his dictis iterum exspiravit. Peccasset ille mortaliter, nisi à mortali ipsum excuisset ignorantia, seu error à mortali excilians, non à gravi veniali.

LIBER SEPTIMUS.

AMOR ORDINANS MINISTROS ECCLESIE MILITANTIS.

Sive

DE SACRAMENTO ORDINIS.

Divinus amor subsidia necessaria ad salutem non solum providit homini, in ordine ad salutem suam privatam; sed & in ordine ad vitam socialem, salutemque aliis procurandam. Quia cum homo animal sociale est, nec sibi soli natus est, duo postulat, quibus & speciei suæ perennitatem, & sempiternam aliis salutem adsciscere queat, propagationem mirum speciei, & spirituale regimen ovium Christi. Utrique providit divinus amor: propagationi, per Matrimonii Sacramentum; regimini, per sacram Ordinationem, per quam ipsidem Christi ovibus providit de dispensatoribus Mysteriorum Dei. Sed quantum putas in dispensatoribus istis exigat vitam sanctimoniam? Attendant, qui tales sunt, quam sanctum, quam augustum, quam divinum sit ministerium ipsorum, quamque eminentis ipsis collata potestas, quæ in divinis Sacramentis conficiendis, contrahendis, dispensandis consistit? Hinc tam cæcimum innocentie & sanctitatis gradum in ipsis Concilia & Patres requirunt, ut quæ in ore secularium nugæ sunt, in Sacerdotibus blasphemias esse Bernardus contestetur. Hinc Seraphicus vir Franciscus Sacerdotalem Ordinem constanter detestavit, illum vitæ candorem in se non agnoscentem, qui sibi fuerat ab Angelo sub aqua pellucida symbolo præmonstratus. Hinc alii viri sanctissimi, quos Dei spiritus impleverat, divinis Mysteriorum sacro horrore percussis, à divinis agendis tractandisque identidem superfederunt, quo se ad ea jejuniis, gemitibus, orationibus, omnique pietatis studio interim disponerent. Hinc denique Episcopus, novos Eccle-

sia Ministros ad sacras Ordinationes provchens, imitamine (inquit) quod tractatis. Audiant sacri Ministri, timeant Sacerdotes. Nihil eorum statumunereque divinijs, quibus solis tam divina tractare datum est, collataque sublimitas tanta, quæ nec majus quippiam, nec præstantius apud nos est, ait Nazianzenus orat. 1. Quo non oportet igitur esse puriorem tali fruente sacrificio? Quo solari radio non splendidiorem manum, carnem banc dividendem? linguam, que tremendo nimis sanguine rubescit? Si altarium Ministri à reliquo populo segregantur, nihil in ipsis pleberum & commune esse oportet. Quomodo enim observari potest à populo, qui nihil secretum habet à populo? ait Ambros. epist. 10. Qui & alibi dicit, ex anordinata & indisciplinata multitidine Sacerdotum, hodie esse contemptum Redemptoris nostri Venerabile Sacramentum. Sed & hodie vilescit Sacerdotii dignitas, quia in pluribus Sacerdotibus nihil quoad mores à populo segregatum, nihil eminentis populi respiciunt. Quid enim in ipsis miretur, si sua in ipsis cognoscat? Ergo si à populo honorari volumus Sacerdotium nostrum, vel potius in Sacerdotio Christum, quod officio & Ordine sumus, & moribus sumus, inquit pius Contentiosus. Congruat actioni nomen, & actio respondeat nomini. Ne sit honor sublimis, & vita proclivis; deifica profectio, & illicita actio; gradus excelsum, & mores abjecti. Denique tales sumus, qualia Sacramenta quæ tractamus, ut dum sic lucebunt coram hominibus opera nostra, glorificent Patrem nostrum, qui est in cælis.

Tom. III.

LIII 2